אגרות הראי"ה - כרך ג' - אגרת תשמה

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ח מרחשוון תרע"ו - סנט גאלן
נמען: הרב משה זאב רם

המכתב לרב הופמן טוב, אבל צריך לקצר ולהביא את העובדות בנימוס. השגגה הייתה ראויה לכל היותר לגערה או לקנס. הרב קוק שונא תארים מופרזים, כמו שכתב רבי עקיבא איגר. הדירה החדשה טובה יותר. הרב קוק אינו רוצה לבקש מתנות. בהערה: אין צורך לשלוח בולים.

עיקרי הדברים

- ניסוח המכתב לרב הופמן.
- שנאת תארים.
- בלי מתנות.

נוסח האגרת

בעה"י[1], כ"ח מ"ח[2] עתר"ו[3], ס"ג.

שלו'[4] וברכה לכ'[5] ידי"נ[6] וחביבי הרב הגדול בתו"י[7] נחמד ומפואר מו"ה[8] משה זאב ראם שליט"א[9] וכל משפחתו היקרה, ברכת ד' וכט"ס[10].

אחדשה"ט[11] באה"ר[12].

אמש הגיעני מכתבו היקר. והנה המכתב להרב הופמן נ"י[13] בכללו הוא טוב, אבל סגנונו צריך תיקון, וביחוד קיצור. לדעתי יתחיל כת"ר[14] לבאר בקצרה שהוא מוצא את עצמו נאלץ לבא לפניו בקובלנא זו, באשר יחשוב שרק דבריו יהיו נשמעים באזני הד"ר[15] ל. מפני שהוא תלמידו, חוץ מזו שלפי גדולתו בתורה וגדולת שמו ראוי הדבר שאליו יבאו דברי ריבות הנוגעים לענין היהדות של קהלה חשובה בישראל ויספר איך שהוחזק זה כמה שנים בעבודת

---

1 בעה"י - בעזרת השם יתברך
2 מ"ח - מרחשון
3 עתר"ו - השנה תרע"ו (1915/1916) - בצירוף אותיות
4 שלו' - שלום
5 לכ' - לכבוד
6 ידי"נ - ידיד נפשי
7 בתו"י - בתורה ויראה
8 מו"ה - מורנו הרב
9 שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
10 וכט"ס - וכל טוב סלה
11 אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
12 באה"ר - באהבה רבה
13 נ"י - נרו יאיר
14 כת"ר - כבוד תורתו
15 הד"ר - הדוקטור

ההוראה בצירך, (ולא יזכיר ע"ד[16] הר' קאר"פ[17] מאומה), רק מפני מיעוט ההכנסה הוכרח לעסוק ג"כ[18] בשחיטת עופות, כסגנון מכתבו בקצרה, ומעת אשר בא ד"ר[19] ל. להיות בתור רב לעדת ישורון הי'[20] היחש ביניהם טוב והגון, וכן הי' עם גיסו הרצ"ג[21] נ"י, רק בימים האחרונים נשתנה הדבר, וע"י[22] מאורע של שגגה, שנתחלפה אווזא נבילה בשחוטה, ושהשגגה ב"ה[23] לא באה לידי מכשול, כי ד' שמר רגלו מלכד, שלכל היותר הי' ראוי גיסו הר"צ[24] בעד זה רק לגערה, או איזה קנס לא גדול, או קבלת ד"ח[25], העביר עליו את הדרך והעבירו לגמרי, ופסק בזה לחיותי', ולא השגיח על מה דטפלי תלי בי' ולא על כבוד תורתו וחזקת כשרותו המוחזקת מאד. זה הי' העיוות הראשון, ואח"כ[26] הוכבד הדבר ע"י[27] מה שפגע בכת"ר[28] בכבודו ופרנסתו, ותחת שהי'[29] ראוי לאיש כמוהו, שנתן לו ד' כח והשפעה בעדתו, לחזק ידי בני תורה ולאמצם בכבודם ובתיקון פרנסתם, נעשה כצר ומעיק.

וע"כ[30] חושב כת"ר שראוי להרב ד"ר הופמ' נ"י שיבא לד"ר[31] ל. בתוכחת מגולה בדרך כבוד, ויעוררו שראוי לו להשתדל לתקן את השגגות שיצאו מלפניו, ולבאר לו שדוקא על דרך זה ישאר בכבודו ועוד יגדל, ואולי דבריו יעשו פרי ויהפך לבו מאויב לאוהב, ותבא עצת שלו' בין כת"ר ובינו במקום השנאה המתלקחת כעת.

ויזכיר לו שראוי להעיר לד"ר ל. מה שאמרו חז"ל[32] בגיטין ד"ז[33] על פסוק וצקלג ומדמנה וסנסנה, מי שיש לו צעקת לגימה על חברו ודומם שוכן בסנה עושה לו דין, ואי ליכא דינא בארעא ח"ו[34] הלא יש דין למעלה, וראוי לו לד"ר ל. בעצמו לראות איך לקרב את אשר רחק, ולהשתדל בתיקון מצב הפרנסה והכבוד של בניה של תורה האמונים מנעוריהם על ברכי ת"ח[35], שכ"כ[36] פגע בכבודם ובמעמדם. ולבסוף יזכיר שאנכי הצעיר הנני יודע את תוכן הענין לאמתו, ושבעצתי הוא כותב לו, (רק לא יכתוב עלי תוארים רבים ולא גדולים יותר מהתוארים שכותב עליו. והנני לעורר דרך אגב את כבוד חביבי שי'[37], שתמיד אני שונא את

---

16 ע"ד - על דבר
17 קאר"פ - שם משפחה (קארפ)
18 ג"כ - גם כן
19 ד"ר - דוקטור
20 הי' - היה
21 הרצ"ג - הרב רבי שמות שמתחילים באותיות צ, ג (למשל: צבי + גרשון) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
22 ע"י - ועל ידי
23 ב"ה - ברוך השם
24 הר"צ - הרב רבי שם שמתחיל באות צ (כגון צבי) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
25 ד"ח - דברי חכמים
26 ואח"כ - ואחר כך
27 ע"י - על ידי
28 בכת"ר - בכבוד תורתו
29 שהי' - שהיה
30 וע"כ - ועל כן
31 לד"ר - לדוקטור
32 חז"ל - חכמינו זכרונם לברכה
33 ד"ז - דבר זה
34 ח"ו - חס ושלום
35 ת"ח - תלמידי חכמים
36 שכ"כ - שכל כך
37 שי' - שיחיה

התוארים, והקיצור בהם הוא משובח. הלא ראה כת"ר את דברי הגאון ר"ע אייגר ז"ל[38] בהקדמה לתשובותיו במכתבו לבניו ע"ד סידור התוארים.

וע"ד[39] תואריו של הרב ד"ר הופמן אני חושב שתיאר אותו כראוי, ואין חשש אם יכתוב עליו הרב הגאון הגדול, כי מסתמא הורגל בזה, אבל עלי לא יכתוב רק בקצרה, וגם הוא באמת אדם גדול ועוסק תמיד בשקידה ביחוד במקצועות שלו). וישלח את המכתב אלי, ואמלא את הדברים בעה"י באופן היותר טוב, והסגנון יהי'[40] בנימוס גם כלפי האיש שעליו הקובלנא באה, כי כן ראוי והדברים יותר מתקבלים כשבאים כך בסגנון מתון.

הדירה החדשה שלנו היא ב"ה טובה מן הישנה, בכמה מעלות. יחננו השי"ת[41] ויזכנו לעלות ממנה מהרה אל אה"ק[42] ברוב שלו'.

וע"ד מצבי כבר הודעתי לכת"ר[43] את דעתי, שאיני רוצה חלילה לדרוש מתנות משום אדם, ואקוה בחסדי השי"ת הרועה אותי מעודי ברב רחמיו, כי ישמרני מזה ויזמין לפני כל צרכי באורח כבוד, ואת החובות יזכני לשלם באופן הגון בעזרתו ית'[44]. ואם יוכל כת"ר לעשות איזה דבר בשביל הבקו"ח[45] בעה"ק[46], כמה גדולה היא המצוה. ד"ר אשר נ"י כתב לי שכתב ודבר עם מכיריו, ואקוה שיעשו הדברים פירות. וכן מצד ד"ר כהן נ"י, ג"כ כפי הנראה תהי'[47] תועלת בעזה"י[48]. ואם לא דבר גדול, אבל תשועה קטנה תבא אי"ה[49] ע"י השתדלותנו, וגם היא לגדולה תחשב בעת מצוקה כזאת' ד' ירחם וירומם קרן עמו וארץ חמדתו.

הנני חותם בברכה ועתרת שלו', כנה"ר[50] ונפש ידי"ע[51] דוש"ת[52] מצפה הצלחתו ורוממות קרנו בכבוד,

הק' אברהם יצחק ה"ק

נ.ב. נפלאתי למה שלח כת"ר מרקא, וכי בעינינו יש מקום לקטנות כאלה, ואם הי' מצטרך הדבר להוציא לטובת כת"ר אפילו הוצאה חשובה, היעלה על הדעת, לפי ידידותנו האמתית ב"ה, לחשוב בזה חשבונות, וק"ו[53] לקטני קטנות כאלה. וב"ה[54] הלא יודע כת"ר כי ת"ל[55]

---

38 ז"ל - זכרונו לברכה
39 וע"ד - ועל דבר
40 יהי' - יהיה
41 השי"ת - השם יתברך
42 אה"ק - ארץ הקודש
43 לכת"ר - לכבוד תורתו
44 ית' - יתברך
45 הבקו"ח - הביקור חולים (בית החולים)
46 בעה"ק - בעיר הקודש
47 תהי' - תהיה
48 בעזה"י - בעזרת השם יתברך
49 אי"ה - אם ירצה השם
50 כנה"ר - כנפשו הרמה
51 ידי"ע - ידידו עוז
52 דוש"ת - דורש שלומו ותורתו
53 וק"ו - וקל וחומר
54 וב"ה - וברוך השם
55 ת"ל - תודה לא-ל

אינני דחוק בהוצאה, בחסדי ד', גם לפי המצב הנוכחי, ועוד אקוה שיראנו השי"ת בחסדו וירחיב לנו בעזרתו בקרוב.

הנ"ל

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳